

Koncepce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji

C. Akční plán

Objednatel:

Olomoucký kraj

Adresa: Jeremenkova 40a, Olomouc 779 11

Tel.: (+420) 585 508 111, E-mail: posta@kr-olomoucky.cz

www.kr-olomoucky.cz

Zpracovatel:

Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy

Adresa: Horní náměstí 5, Olomouc 772 00

Tel.: (+420) 585 205 970, E-mail: rarsm@rarsm.cz

<http://www.rarsm.cz>

SRPEN 2017

1. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Zpracování nové Konceptce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji je prvním výchozím krokem pro realizaci aktivit podporující rozvoj cyklistické dopravy a rekreační cyklistiky na území kraje. Udává základní směr rozvoje cyklistiky do roku 2025, ale bez následné implementace se tvorba tohoto střednědobého koncepčního rozvojového dokumentu stává zcela zbytečnou záležitostí. Implementací se rozumí komplexní proces realizace opatření a aktivit vymezených v Konceptci za účelem dosažení stanovených priorit a cílů a vedoucí k naplnění rozvojové vize. Má-li být implementace úspěšná a má-li být Konceptce živým dokumentem, je nezbytné zabezpečit nezbytné procesní a organizační kroky, jež budou vyžadovat úzkou spolupráci všech zapojených/zúčastněných subjektů (jednotlivých odborů Krajského úřadu Olomouckého kraje, jeho příspěvkových organizací, ale i dalších veřejnoprávních, podnikatelských či neziskových subjektů).

Systém implementace by měl vycházet ze stávajícího nastavení kompetencí a procesů. Na druhou stranu vzhledem k dosavadní absenci výkonných a řídicích orgánů podílejících se na tomto procesu – a to především krajského cyklokoordinátora a krajské cykloskupiny s patřičnými kompetencemi, k absenci indikátorové soustavy i každoročního vyhodnocování stávající Konceptce, se zde pokusíme navrhnout nový způsob implementace tohoto koncepčního dokumentu.

1.1 Organizační struktura implementace Konceptce

Pro efektivní a úspěšné řízení realizace Konceptce je nezbytné stanovit orgány s řídicí, výkonnou a kontrolní funkcí. Funkci implementační skupiny (tj. řídicí funkci) by v rámci kraje měla plnit nově ustanovená krajská pracovní cykloskupina, jež by se stala hlavním poradním orgánem Rady kraje pro oblast cyklodopravy a rekreační cyklistiky. Tato skupina by byla složená z politických a odborných zástupců, kteří se zajímají o danou problematiku a kteří chtějí spolu vzájemně komunikovat a spolupracovat.

Řídicí funkce – Pracovní skupina pro rozvoj cyklistiky na území Olomouckého kraje

Má rozhodovací pravomoci na základě doporučení a výsledků práce krajského cyklokoordinátora. Dohlíží na aktualizaci Akčního plánu, průběh plnění jednotlivých projektových záměrů, rozhoduje o způsobu dalšího naplňování Konceptce (např. o výběru projektů určených k realizaci) a případně o její úpravě.

Má přímou zodpovědnost za naplňování (tj. naplňování cílů v jednotlivých rozvojových prioritách) a aktuálnost Konceptce. Jejím úkolem je prosazovat politickou podporu realizace Konceptce a případně lobbovat za uskutečnění dílčích aktivit a úkolů (zejména u oblastí, které jsou v kompetenci jiných subjektů – měst/obcí, státu, atd.).

Kontrolní funkce – Rada kraje

Předkládá pozměňovací návrhy a schvaluje záležitosti spojené s Konceptcí rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji (např. návrh Akčního plánu) a také postup

jednotlivých kroků navržených Odborem strategického rozvoje kraje (tj. odborem v rámci jehož struktury by byla vytvořena funkce krajského cyklokoordinátora) a následně schválených Pracovní skupinou pro rozvoj cyklistiky na území Olomouckého kraje. Společně s Pracovní skupinou je zodpovědná za celkové naplňování a aktuálnost Konceptce.

Výkonná funkce – Krajský cyklokoordinátor

Koordinuje veškeré aktivity související s realizací Konceptce.

Má mandát k získávání podkladů od všech subjektů realizujících jednotlivé projekty odpovídající náplni Konceptce, podporuje zapojení významných lokálních partnerů do realizace Konceptce. Je zodpovědný za:

- realizaci projektů Konceptce (ve spolupráci s věcně příslušnými odbory či odděleními Krajského úřadu Olomouckého kraje), jejichž nositeli je kraj, a vyhledávání mimorozpočtových zdrojů na jejich financování,
- tvorbu, aktualizaci a vyhodnocení Akčního plánu. Při tvorbě a aktualizaci Akčního plánu bude úzce spolupracovat s Pracovní skupinou pro rozvoj cyklistiky na území Olomouckého kraje, která se vyjadřuje k výběru jednotlivých investičních akcí Olomouckého kraje a následně je doporučuje Radě a Zastupitelstvu Olomouckého kraje.
- zpracování a předložení Zprávy o naplňování Konceptce,
- monitorování postupu Konceptce a jeho vyhodnocování,
- předkládání doporučení na případnou úpravu Konceptce,
- přípravu podkladů na jednání orgánů pověřených řídicí a kontrolní funkcí; mj. předkládá zprávu o probíhající implementaci.

Poznámka: podrobná činnost krajského koordinátora je popsána v příloze č. 3 Analytické části tohoto dokumentu.

V rámci strategické části Konceptce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji byla u jednotlivých opatření vymezena věcná odpovědnost odborů Krajského úřadu Olomouckého kraje za jejich naplňování. U opatření, jejichž odpovědnost nebyla přímo stanovena žádnému z odborů Krajského úřadu, bude za sledování jejich naplňování odpovědný Odbor strategického rozvoje kraje prostřednictvím krajského cyklokoordinátora.

1.2 Průběh naplňování Konceptce

Implementace Konceptce se bude opírat o dva klíčové nástroje: Akční plán a Zprávu o naplňování Konceptce.

Akční plán (AP) rozpracovává Konceptci do konkrétních projektů, jejímž prostřednictvím mají být naplňovány jednotlivé priority, cíle a opatření. Zpráva o naplňování Konceptce je nástrojem periodického (ročního) monitoringu Konceptce. Jejím účelem je získat informace o věcném plnění Konceptce a dosažených výstupech a výsledcích. V tomto dokumentu se shromažďují informace o aktuálním stavu realizace dílčích projektů a aktivit zařazených v Akčním plánu na konkrétní časové období. Zpráva přináší informace o situaci v uplynulém roce.

Implementační procesy Konceptce musí být nastaveny tak, aby bylo mezi oběma nástroji dosaženo dynamické rovnováhy. Zprávy poskytují důležitý vstup pro sestavování Akčních plánů, poněvadž poskytují informace o tom, které části Konceptce jsou poddimenzované co se

týče implementace a obecně jakým způsobem je Koncepte naplňovaná. Cílem propojení sestavování Akčního plánu se Zprávami je proto rovnovážná implementace Koncepte s ohledem na její vizi. Zpráva zároveň poskytuje zpětnou vazbu pro hodnocení Akčního plánu. Implementační procesy jsou proto nastaveny tak, aby umožňovaly dostatečnou výměnu informací mezi těmito dvěma nástroji – výstupy Zprávy jsou zdrojem pro sestavování Akčních plánů a výsledky jejich implementace jsou následně výročními zprávami systematizovány.

Struktura Zprávy o naplňování Koncepte

Zpráva o naplňování Koncepte by měla mít následující strukturu členěnou dle jednotlivých cílů a opatření a měla by umožňovat rychlé vytváření věcných a finančních souhrnů v tabulkových procesorech (např. Microsoft Excel). Zpráva tak sumarizuje hodnoty, kterých bylo dosaženo za daný kalendářní rok prostřednictvím realizace projektů, poskytuje informaci o věcném pokroku naplňování Koncepte.

Tab. č. 1: Návrh struktury Zprávy o naplňování Koncepte

Název činnosti	Cíl – číslo	Opatření – číslo	Stručný popis činnosti	Realizátor	Fáze projektu*	Rok		Náklady		Zdroje		Monitorovací indikátory			Poznámka
						Zahájení projektu	Očekávaný rok ukončení	Celkové	V daném kalendářním roce	Olomouckého kraje	Ostatní	Název	Dosažená hodnota MI	Cílová hodnota MI	
Projekt XX															
Projekt XY															

Poznámka: *

PIF - předinvestiční (přípravná) fáze, z hlediska finančních nákladů zahrnuje projektovou dokumentaci (DÚR, DSP,...), výkupy pozemků, dokumentaci pro podání žádosti,...

IF - investiční (realizační) fáze

Součástí Zprávy o naplňování Koncepte jsou rovněž aktuální hodnoty monitorovacích indikátorů. Monitorovací data implementovaných projektů (indikátory výstupu) jsou sbírána jejich realizátory a po ukončení projektu jsou předána garantu opatření (v případě, že garantem opatření není přímo stanoven žádný odbor Krajského úřadu, tak přímo Odboru strategického rozvoje kraje). Ten veškerá monitorovací data za své opatření kumulativně jednou ročně předá Odboru strategického rozvoje kraje (na jeho výzvu).

Proces tvorby Zprávy o naplňování Koncepte bude v souladu s vnitřním předpisem (VP 10/2016) Krajského úřadu Olomouckého kraje Strategické plánování a projektové řízení Olomouckého kraje:

- V lednu každého kalendářního roku vyzve Odbor strategického rozvoje kraje věcně příslušné odbory (tzn. guaranty jednotlivých opatření) k dodání informací o činnostech realizovaných v předchozím kalendářním roce.
- Věcně příslušné odbory dodají informace dle předchozího odstavce ve lhůtě stanovené Odborem strategického rozvoje kraje, ne kratší než 30 kalendářních dnů.
- Odbor strategického rozvoje kraje provede sumarizaci dodaných informací a vyhodnocení

jejich přispění k naplňování cílů Konceptce.

- Zprávu o naplňování Konceptce zpracuje Odbor strategického rozvoje kraje do materiálu ke schválení ROK a Zastupitelstvem Olomouckého kraje tak, aby Zastupitelstvo projednalo Zprávu na svém zasedání v dubnu, případně v nejbližším dalším termínu.

Zpráva o naplňování Konceptce by měla sloužit jako jeden z podkladů pro rozpočtový výhled kraje a zároveň její dílčí výstupy tvořit přílohu závěrečného účtu kraje, a to v podobě tabulky nominální výše nákladů vynaložených na jednotlivá opatření.

Tab. č. 2: Struktura roční zprávy pro potřeby závěrečného účtu kraje

Opatření	Náklady v roce X
1.1.1	10 800 000 Kč
1.1.2	930 000 Kč

1.3 Monitoring Konceptce

Nedílnou součástí implementačního procesu je soustavné monitorování průběhu realizace a vyhodnocování výsledků koncepčních dokumentů. Monitoring poskytuje zpětnou vazbu ohledně postupu naplňování Konceptce a jejich priorit/cílů, poskytuje tak vstupy nejen pro zacílení Akčních plánů, ale také pro eventuelní aktualizaci Konceptce.

Základním nástrojem monitoringu jsou monitorovací indikátory (MI). Ty představují jistou (více či méně přesnou) kvantifikaci cílů do podoby měřitelných ukazatelů. Pro každou úroveň je určena odpovídající kategorie indikátorů – indikátory výstupu, výsledku a dopadu.

Indikátory výstupu monitorují bezprostřední efekty implementace Konceptce (výstupy realizace projektů) – tedy např. počet km nově vystavěných cyklistických komunikací. Indikátory výsledku naproti tomu již nepředstavují bezprostřední efekt implementace Konceptce, měří výsledky těchto aktivit ve vztahu k definovaným cílům – tedy např. snížení počtu dopravních nehod či zvýšení podílu cyklistiky na přepravních výkonech (díky vybudování nové komunikace). Indikátory dopadu se vztahují ke globálnímu cíli, respektive k vizi Konceptce. Podávají tak informaci o tom, zda se kraj posouvá ve směru definované vize (zpravidla ovšem nemají bezprostřední schopnost sdělit, do jaké míry za tímto trendem stojí implementace Konceptce). V rámci monitoringu by měl být kladen důraz především na indikátory výsledku a dopadu, které poskytují skutečnou zpětnou vazbu o tom, zda realizované akce (monitorované prostřednictvím výstupů) dosahují cílů, kvůli kterým byly implementovány.

Při sestavování monitorovacího systému Konceptce se setkáváme s jedním zásadním problémem, a to nedostatečnou zdrojovou základnou informací – statistických dat, na základě čehož je velmi obtížné stanovit výchozí hodnoty monitorovacích indikátorů. Z tohoto důvodu u MI výstupu a dopadu tedy neuvádíme výchozí hodnoty ani zdroje pro ověření, jak je tomu u těchto indikátorů obvyklé.

Indikátory výstupu jsou definovány na úrovni jednotlivých opatření a během realizace Konceptce budou sledovány nositeli jednotlivých projektových záměrů a prostřednictvím garanta opatření předávány Odboru strategického rozvoje kraje k následnému vyhodnocení. Přehled dosažených hodnot jednotlivých indikátorů bude součástí každoročních zpráv o naplňování Konceptce.

Tab. č. 3: Monitorovací indikátory dopadu a výsledku

Název	Cílová hodnota/trend	Jednotka	Druh MI
Počet uživatelů nových cyklistických komunikací	nárůst	Počet uživatelů	dopad
Hodnota úspory času v dopravě	nárůst	EUR za rok	dopad
Podíl cyklistiky na přepravních výkonech	10 %	%	výsledek
Snížení počtu dopravních nehod na dotčených úsecích	o 10 %	%	výsledek

Tab. č. 4: Monitorovací indikátory výstupu sledované pro potřebu evaluace

Opatření	Název	Jednotka
1.1.1 1.2.3 2.2.2 2.2.3	Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras*	km
	Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras*	km
1.3.1	Počet vytvořených parkovacích míst pro jízdní kola	parkovací místa
1.1.1	Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě	realizace
2.3.4	Počet nově vytvořených prvků doprovodné infrastruktura pro cyklisty**	ks
3.2.1	Počet akcí propagujících bezmotorovou dopravu	počet

Poznámka:

* MI výstupu uvedené v IROP; v rámci tohoto MI lze monitorovat veškeré cyklistické komunikace včetně jízdních pruhů vyhrazených pro cyklistickou dopravu; u cyklotras se bude jednat nejen o vyznačení nových tras, ale i o jejich přeznačení např. v důsledku výstavby nových cyklostezek

** odpočívadla, orientační systémy, informační tabule a panely, stojany na kola, úschovny kol, atd.

1.4 Vyhodnocování (evaluace) a aktualizace SP

Vzhledem k povaze Koncepce rozvoje cyklistické dopravy, která by měl být živým dokumentem odrážejícím aktuální situaci na území kraje a pružně reagujícím na změny vnitřního i vnějšího prostředí působící na jeho vývoj, byly stanoveny podmínky pro jeho aktualizaci. Průběžné zohlednění a zapracování změn se týká všech jeho částí. Mezi každoročně aktualizované výstupy strategického plánování lze zařadit Akční plán, jehož příprava vyžaduje koordinaci se sestavováním rozpočtu kraje.

Tab. č. 5: Aktualizace Akčního plánu

Četnost	Odpovědný subjekt	Popis činností a kompetencí	Výstupy
Každoročně	Odbor strategického rozvoje kraje*; Pracovní skupina pro rozvoj cyklistiky	Vytvoření či aktualizace souhrnného přehledu projektových záměrů a aktivit pro realizaci v daném roce.	Akční plán

Poznámka: * prostřednictvím cyklokoordinátora

Minimem evaluačního systému je hodnocení v polovině návrhového období (cca v roce 2021) a po ukončení implementace Koncepce (v tento okamžik dojde k ověření, zda bylo prostřednictvím jednotlivých aktivit/projektů dosaženo zvolených cílů, popř. do jaké míry došlo k naplnění rozvojové vize). Na základě vyhodnocení bude provedena aktualizace Koncepce rozvoje cyklistické dopravy. Potřeba aktualizace samotného dokumentu (především její strategické části) může vyvstat i dříve, např. při výrazné změně vnějších podmínek, nebo v momentě, kdy je splněna většina opatření navržených v jeho stávající verzi. Pokud bude třeba provést aktualizaci dříve, pak by podnět k ní měla vznést Pracovní skupina pro rozvoj cyklistiky na základě doporučení Odboru strategického rozvoje kraje.

Tab. č. 6: Aktualizace strategické části

Četnost	Odpovědný subjekt	Popis činností a kompetencí	Výstupy
Dle potřeby	Odbor strategického rozvoje kraje*; Pracovní skupina pro rozvoj cyklistiky	Přizpůsobení obsahu obecné strategické části případným změnám prostředí	priority, cíle, opatření

Poznámka: * prostřednictvím cyklokoordinátora

1.5 Akční plán

Akční plán (AP), který vychází ze strategické části (stanovených priorit, cílů a opatření) Koncepce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji, je plánem „akcí“ či „aktivit“, jejichž postupná realizace by měla zajistit implementaci přijaté Koncepce. Jsou zde navržena taková řešení, která jsou podle názoru jednotlivých zástupců zapojených subjektů považována jednak za žádoucí a potřebná k rozvoji cyklistické dopravy a rekreační cyklistiky na území kraje, a jednak jsou pokládána (těmito aktéry) za uskutečnitelná.

Vzhledem ke značné proměnlivosti místního i vnějšího prostředí a následné změny některých vstupních podmínek nelze individuální aktivity či projekty plánovat na příliš dlouhou dobu dopředu, proto je AP zpracován v krátkodobém časovém intervalu, tj. na období tří let (do konce roku 2020). Tříletý Akční plán obsahující klíčové činnosti pro následující tři kalendářní roky je v souladu s vnitřním předpisem (VP 10/2016) Krajského úřadu Olomouckého kraje Strategické plánování a projektové řízení Olomouckého kraje.

Akční plán obsahuje návrhy aktivit a projektů, z nichž některé jsou jasné a zřetelné (konkrétně vymezeny věcně, místně, časově, finančně, atd.), jiné jsou podstatně méně determinované. Za zajištění přípravy a realizaci jednotlivých projektových záměrů zodpovídá vždy jeho nositel, který si rozhodne, zda bude projekt zpracovávat sám za pomoci vlastních kapacit nebo ve spolupráci s dalšími partnery. Z hlediska financování se jedná o aktivity, které jsou hrazeny z rozpočtových prostředků samotného nositele nebo z vnějších finančních prostředků, které ovšem nemůže sám příliš ovlivňovat.

Vzhledem k omezeným zdrojům (finančním, materiálním, lidským), jež jsou jistým způsobem limitující, a potenciální provázanosti jednotlivých aktivit, není možné začít jednotlivé akce realizovat všechny současně (paralelně). Z tohoto důvodu budou přednostně do AP vybírány záměry, na jejichž realizaci se podaří získat finanční prostředky mimo rozpočet kraje popř. obcí na jeho území. Akční plán by se tedy měl operativně přizpůsobovat dotační politice EU, stejně jako státním dotačním titulům. Ostatní projekty budou řešeny podle okolností, například tím, že jejich realizace bude rozfázována do delšího časového období nebo odložena na pozdější dobu, případně bude omezen rozsah projektu tak, aby se snížila jeho finanční náročnost. Výběr a realizace jednotlivých aktivit, stejně tak jako naplňování vlastního Akčního plánu, bude také záviset na aktivitě a schopnostech místních aktérů, na míře jejich spolupráce, množství vlastních disponibilních finančních zdrojů a celkové koordinaci.

Pro zajištění maximální synergie aktivit všech subjektů při rozvoji cyklistiky na území kraje by Akční plán měl zahrnovat také projekty, na nichž kraj nemá finanční spoluúcast. Takové opatření umožní pozorovat rozvojové aktivity pro následující období v jejich plné šíři a zabrání potenciálním duplicitám, tedy implementaci projektů obdobného zaměření ze strany veřejných i soukromých subjektů.

Nepředpokládá se, že všechny navržené projekty budou uskutečněny v daném období a v plném rozsahu. Akční plán totiž není závazným rozpisem přesně stanovených akcí,

ale spíše zásobníkem kvalitně zpracovaných a v rámci kraje schválených námětů, jehož existence umožní jednak efektivně vyhledávat existující finanční zdroje na realizaci projektů a také rychle využívat příležitostí, které se v tomto směru budou objevovat.

Jelikož je Akční plán nejrychleji zastarávající částí celého programového dokumentu (realizace některých projektů bude brzy ukončena, od jiných projektových záměrů bude upuštěno, apod.), jedná se o otevřený pracovní dokument, který bude průběžně aktualizován, zpřesňován, doplňován a upravován, a to podle aktuálních potřeb Olomouckého kraje i dalších partnerů - nositelů konkrétních projektových záměrů, a také na základě vývoje vnějšího prostředí tak, aby přispěl k postupnému naplňování zvolené strategie a k celkovému rozvoji cyklo dopravy a rekreační cyklistiky na území kraje. Jeho aktualizace bude probíhat minimálně jednou ročně. Odbor strategického rozvoje kraje do konce července daného roku aktuální podobu tříletého Akčního plánu zpracuje do materiálu ke schválení ROK. O schválení tříletého Akčního plánu potom OSR informuje do 15 kalendářních dnů věcně příslušné odbory.

Akční plán 2018–2020 zahrnuje celkem 46 aktivit (z toho 10 k naplnění první, 25 druhé a 11 k naplnění třetí priority).